

Handläggare: Kerstin Henningsson
Tfn: 08-508 10 035

Östermalms stadsdelsnämnd

Yttrande till kommunstyrelsen om betänkandet ”Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer”

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Carina Lundberg Uudelepp
stadsdelsdirektör

Anna-Lena Christensson
programchef

Sammanfattning

Nämnden har av kommunstyrelsen begärts att yttra sig över en remiss om betänkandet ”Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer”. Betänkandet innehåller förslag om ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention som reglerar behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet samt samarbete mellan konventionsstaternas myndigheter i frågor med internationell anknytning som rör föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

Förvaltningen anser att det är olyckligt om det kommer att finnas två olika system i Sverige i samband med umgängesutredningar. Vid ett svenskt tillträde till konventionen finns även möjligheter att bereda barn och unga vård enligt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) i andra fördragsslutande stater. Förvaltningen efterfrågar tydligare anvisningar om hur ansvarsfördelningen och uppföljningen ska ske än vad som framgår av betänkandet. Förvaltningen menar i övrigt att förändringarna är till det bättre för barnet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom programområdet Socialtjänsten.

Bakgrund

Haagkonferensen är en internationell organisation med för närvarande 65 medlemsstater, däribland EU:s 25 medlemsländer. Konferensens verksamhet består huvudsakligen av att förhandla och utarbeta internationella fördrag (konventioner) inom den internationella privaträtten. Regeringen beslutade 2004-03-04 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention. Konventionen reglerar behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet samt samarbete mellan konventionsstaternas myndigheter i frågor med internationell anknytning som rör föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn. Kommunstyrelsen har skickat utredningens slutbetänkande (SOU 2005:11) på remiss till Hägerstens, Rinkebys och Östermalms stadsdelsnämnder.

1996 års Haagkonvention

Konventionen består av en ingress och sju kapitel.

Kapitel 1 anger mål och tillämpningsområden samt definierar grundläggande begrepp. Ett begrepp som inte finns i svensk materiell rätt är föräldraansvar. Enligt definitionen omfattar föräldraansvar vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädares rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom. Konventionen avser civilrättsliga och offentligrättsliga skyddsåtgärder för barn upp till 18 år. Detta gäller även om barnet dessförinnan skulle ha uppnått myndig ålder enligt den lag som är tillämplig, t.ex. på grund av att barnet har gift sig. De åtgärder som omfattas rör vårdnad, umgänge, förmynderskap, godmanskap, placering av barnet i familjehem eller institution, tillsyn genom offentlig myndighet av den omvårdnad barnet får samt förvaltning av barnets egendom. Däremot omfattar inte konventionen frågor om t.ex. faderskap, adoption, barnets namn, underhållsskyldighet, asyl och immigration.

Kapitel 2 behandlar vilket lands myndigheter som är behöriga att vidta åtgärder till skydd för barnets person och egendom. Huvudregeln är att det är myndigheterna i den stat där barnet har sitt hemvist. För flyktingbarn och barn vilkas hemvist inte kan fastställas, är myndigheterna i den stat där barnet vistas behöriga. Särskilda behörighetsregler gäller när ett barn olovligen förts bort eller hålls kvar samt när ett mål om äktenskapsskillnad pågår.

Kapitel 3 innehåller bestämmelser om *tillämplig lag*. Huvudregeln är att de behöriga myndigheterna tillämpar den egna statens lag vid alla åtgärder som rör barn, med vissa undantag.

Kapitel 4 innehåller regler om *erkännande och verkställighet*. Huvudregeln är att de åtgärder som en behörig myndighet i en konventionsstat beslutat om eller vidtagit till skydd av barnet ska erkännas och verkställas i alla andra konventionsstater. Erkännande får vägras endast på vissa i konventionen angivna grunder. Verkställighet ska ske i enlighet med lagen i verkställighetsstaten med beaktande av barnets bästa.

Kapitel 5 reglerar *samarbetet mellan konventionsstaterna*. Varje konventionsstat ska utse en centralmyndighet som i de enskilda fallen ska samarbeta med andra staters centralmyndigheter och främja samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i den egna staten för att uppnå konventionens mål.

Kapitel 6 innehåller *allmänna bestämmelser* såsom skydd av personuppgifter och sekretess.

Kapitel 7 innehåller *slutbestämmelser* såsom anslutning till konventionen och konventionens ikraftträdande.

Bryssel II-förordningen

De frågor som omfattas av 1996 års Haagkonvention är i flera avseenden redan reglerade i andra internationella instrument. Ett av dem är Bryssel II-förordningen som Europeiska unionens råd antog 2003-11-27. Förordningen reglerar domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldrans ansvar. Förordningen tillämpas sedan 2005-03-01. Bryssel II-förordningen har företräde framför 1996 års Haagkonvention i de fall då barnet har sitt hemvist i en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen (dvs EU:s medlemsstater med undantag av Danmark).

Eftersom vissa av de frågor som omfattas av 1996 års Haagkonvention är reglerade i Bryssel II-förordningen, är EU:s medlemsstater i dagsläget förhindrade att på egen hand ansluta sig till konventionen. EU har dock bemyndigat medlemsstaterna att skriva under konventionen och avser att fatta ett beslut som också bemyndigar medlemsstaterna att ratificera konventionen.

Behovet av utredning

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention innehållande förslag till de författningsändringar som en svensk anslutning till konventionen ger

anledning till. Den svenska utredningen föreslår att Sverige ska tillträda konventionen så snart EU bemyndigar medlemsstaterna att göra det. Sverige deltog aktivt i utarbetandet av 1996 års Haagkonvention.

Fortsättningsvis ges sammanfattningar, exempel och kommentarer från valda delar av innehållet i konventionen där socialnämnden berörs.

Behörighet

Huvudregeln är att det är myndigheterna i den stat där barnet har sitt *hemvist* som är behöriga. Det är utredningens uppfattning att närheten mellan barnet och beslutande myndighet skapar goda förutsättningar för erforderliga och adekvata beslut. Den ökade rörligheten över gränserna liksom det ökande antalet människor med dubbelt medborgarskap gör att nationalitetsprincipen är mer svårtillämpad än tidigare.

För flyktingbarn och för barn där hemvisten inte kan fastställas, är myndigheterna i den stat där barnet *vistas* behöriga. Behörigheten upphör om det fastställs att barnet har sitt hemvist någon annan stans.

Socialnämndens föreslås vara behörig svensk myndighet i att godkänna en utländsk myndighets placering av ett barn i Sverige och att samla upplysningar och uttala sig i frågan om en förälders lämplighet i umgängesfrågan. Uppdraget att utföra en umgängesutredning ges till socialnämnden av domstol. Utredningen föreslår att socialnämnden utses i lag till behörig myndighet att samla information om en förälder och avge en bedömning angående förälderns lämplighet att utöva umgänge med ett barn som har hemvist i en annan fördragsslutande stat. Socialstyrelsen föreslås få uppdraget att utfärda allmänna råd i fråga om hur socialnämnderna ska hantera en begäran från en förälder.

Inför placering av barn i familjehem eller på en institution i en annan fördragsslutande stat, ska samråd först ske med centralmyndigheten i den stat vården avses äga rum. En rapport om barnet tillsammans med en motivering till placeringen ska överlämnas. Beslut om vård får endast ske efter samtycke från den tillfrågade staten.

Konventionen omfattar alla åtgärder till skydd för barn. Enligt 1996 års Haagkonvention kommer även svenska myndigheter få möjligheter att med stöd av LVU placera barn i andra fördragsslutande stater. Vård med stöd av LVU med placering utomlands är inte varit tillåten tidigare enligt svensk rätt.

Det kan uppstå situationer där svensk socialnämnd har internationell behörighet, men där det enligt de nationella forumbestämmelserna inte finns någon viss socialnämnd som är behörig. Det bör därför enligt

utredningen införs en reservforumbestämmelse. Om behörighet för svensk socialnämnd föreligger och behörig socialnämnd saknas, föreslås socialnämnden i Stockholms kommun vara behörig i dessa fall.

Förvaltningens kommentarer:

Att den stat ska vara behörig där barnet har sitt hemvist anser förvaltningen är en bra utgångspunkt, inte minst med tanke på ökad migration och ökad rörlighet mellan länder på grund av arbete etc.

Utredningens förslag att socialnämnden ska utses till behörig myndighet att samla upplysningar och uttala sig i umgängesärende på begäran av en förälder som önskar få eller behålla umgängesrätt med sitt barn som bor i en annan fördragsslutande stat, riskerar att skapa två olika system i Sverige. En förälder som har barn i en annan fördragsslutande stat kommer att på eget initiativ kunna begära att socialnämnden ska uttala sig i frågan om lämpligheten i att föräldern utövar umgängesrätt och på vilka villkor detta ska kunna ske. Samtidigt måste en förälder med barn som bor i Sverige, begära att domstol beslutar att ge socialnämnden i uppdrag att utreda vad som är bäst för barnet, om föräldrarna inte är överens om umgängesfrågan.

En umgängesutredning bygger på att det finns en konflikt mellan föräldrarna. Att i det sammanhanget ensidigt göra en bedömning av den ene föräldern, utan att ha hela barnets situation klart för sig, anser förvaltningen är olyckligt. Socialnämnden får ingen helhetsbild av situationen och bedömningen riskerar därmed att inte bli till barnets bästa.

Placeringar i annat land har tidigare varit möjligt enligt socialtjänstlagen (SoL). Utifrån barnets bästa anser förvaltningen att det även kan vara bra att ha möjlighet att tillämpa LVU i annat land om barnet har anknytning där. I betänkandet framgår vad som sker vid initierandet av LVU. Förvaltningen kan dock inte utläsa av betänkandet hur uppföljningen av vården ska ske. Eftersom bakgrunden till ett omhändertagande enligt LVU är så allvarlig anser förvaltningen det vara av yttersta vikt att det klargörs. Är det den avlämnande staten eller den mottagande staten som ansvarar för uppföljningen? Enligt LVU ska exempelvis överväganden göras var sjätte månad. Vilket lands myndighet bär ansvaret om vården inte kan fullföljas, i samband med att en ungdom exempelvis avviker? Vilket land står för kostnaderna för institutionsvård alternativt vård i familjehem? Vilket land handlägger ärendet om vårdnadshavarna exempelvis begär hemtagning av barnet? Vilket land ansvarar för att vården avslutas? Kan ansvaret för vården övergå till den mottagande staten i samband med långa placeringar? Förvaltningen föreslår ett klagörande i detta samt att särskilda tillämpningsanvisningar som riktas till socialnämnderna utarbetas.

Förvaltningen önskar motsvarande klargörande i de fall när socialnämnden får behörighet att godkänna en utländsk myndighets placering av ett barn i Sverige, vilket land som ansvarar för den fortsatta vården etc.

Olovligt bortförande eller kvarhållande av barn

I konventionen finns en bestämmelse som rör behörighet vid fall av olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn. Myndigheterna i den stat där barnet hade sitt hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet, behåller sin behörighet tills barnet har fått hemvist i en annan stat och vissa angivna förutsättningar är uppfyllda såsom att

- varje person, institution eller annat organ som har vårdnad om barnet har godtagit bortförandet eller kvarhållandet, eller
- barnet varit bosatt i den andra staten minst ett år efter att den som har vårdnad om barnet har fått eller borde ha fått kännedom om var barnet finns,
- ingen begäran om återlämnande som lämnats in under perioden väntar på avgörande, och
- barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö

Konventionen hindrar därmed att en person som olovligt för bort eller kvarhåller ett barn ska kunna skapa behörighet för myndigheter i ett annat land än det där barnet har sin invanda miljö. Svenska myndigheter behåller således sin behörighet avseende barn som olovligt har bortförts från Sverige samtidigt som svenska myndigheter hindras från att fatta beslut om ett barn som är i Sverige med anledning av ett olovligt bortförande eller kvarhållande.

Förvaltningens kommentarer:

Vid olovligt bortförande har barnet separerats från någon av föräldrarna, tvingats byta miljö och kanske separerats från syskon och skolbarn har avbrutit sin skolgång och separerats från kamrater. I enlighet med FN:s barnkonvention ska barnets åsikter inhämtas i alla frågor som rör barnet. Förvaltningen vill understryka vikten av att barnets vilja får komma till uttryck innan ett ärende avgörs samt att de synpunkter som kommer fram vägs in i bedömningen, så att inte tidsgränsen på ett år ensidigt blir avgörande. I annat fall riskerar barnet att bli rättslöst om någon av föräldrarna inte vågar lämna in en begäran om återlämnande inom ett år.

Framställning om åtagande av behörighet eller bemyndigande att utöva behörighet

Konventionen möjliggör att en myndighet kan göra en framställning om att en annan stats myndigheter ska åta sig behörighet. Reglerna möjliggör även att den andra statens myndighet ska kunna bemyndiga den tillfrågade staten att utöva behörighet. Detta ger med andra ord möjligheter för

myndigheter i två fördragsslutande stater att i ett visst fall komma överens om vilken stats myndighet som ska vara behörig, vilket är en nyhet för svensk rätt. Utredningen ställer sig frågande om denna möjlighet är positiv eller om reglerna istället riskerar att skapa osäkerhet i behörighetsfrågan eller en risk att processen förhalas. Reglerna ska endast tillämpas i undantagsfall. För att enskilda parter ska kunna lämna in en framställning om att en viss fråga ska handläggas i en annan stat, krävs att de har getts tillfälle till det av en myndighet och att parterna är överens. Den tillfrågade staten har därefter alltid ”sista ordet”. Reglerna får bara tillämpas om det är till barnets bästa.

Utredningen framhåller att konventionens regler i detta avseende kan fylla ett behov i förhållande till socialnämndens åtgärder och insatser vid gränsöverskridande situationer. Med hjälp av 1996 års Haagkonventions bestämmelser kan åtgärder vidtas enligt SoL och LVU och genomföras på ett mer flexibelt sätt i situationer där en familj t.ex. planerar att flytta till en annan fördragsslutande stat. Mot den bakgrunden anser utredningen att konventionens nu angivna bestämmelser på ett positivt sätt kan antas bidra till att behörighetsbedömningen ges en ökad flexibilitet.

Förvaltningens kommentarer:

Förvaltningen anser att möjligheten för olika fördragsslutande stater att komma överens om vilken stats myndighet som ska vara behörig i vissa fall, kan vara till det bättre för barnet. Förvaltningen efterfrågar dock i likhet med vad som tidigare skrivits, konkreta anvisningar över hur överflyttningar av ärenden ska genomföras till en annan fördragsslutande stat.

Åtgärder i brådskande fall och åtgärder med territoriell effekt

Konventionen ger även behörighet till svenska myndigheter i förhållande till *alla* barn som vistas i Sverige om det är fråga om *brådskande fall* eller avseende på så kallade *territoriella åtgärder* som endast gäller för Sverige. Behörigheten gäller med andra ord även de barn som har hemvist i en icke-fördragsslutande stat. Bestämmelserna motiveras av behovet av att kunna skydda barn som befinner sig i ett främmande land för en begränsad tid, t.ex. med anledning av semester.

Som exempel nämns bland annat om en missbrukande förälder, som är ensam vårdnadshavare, tar med sig sitt barn från Tyskland till Sverige och slutar att höra av sig till sin släkt i Tyskland. Släktingarna befarar att barnet far illa, och det kan i detta läge vara önskvärt att svenska myndigheter ingriper till skydd för barnet.

Ett annat exempel som ges gäller ett barn som har hemvist i Ryssland men vistas i feriehem i Sverige under sommaren. Det kommer till

socialnämndens kännedom att de vuxna personerna missbrukar i familjen där barnet vistas. Ryssland är inte en fördragsslutande stat, men eftersom barnet befinner sig i Sverige kan socialnämnden grunda sin behörighet på bestämmelserna i Haagkonvention och med stöd av denna bestämmelse och med tillämpning av LVU besluta att omedelbart omhänderta barnet och placera barnet i ett annat feriehem.

Åtgärder som beslutats med stöd av bestämmelsen ska upphöra när behöriga myndigheter har vidtagit de åtgärder som situationen kräver.

Förvaltningens kommentarer:

Förvaltningen anser att möjligheten att vidta åtgärder i brådskande fall är viktig för barnets säkerhet.

Tillämplig lag

Enligt 1996 års Haagkonvention ska den behöriga myndigheten i hemviststaten tillämpa sin egen lag som huvudregel. Det innebär att myndigheterna får tillämpa den lag som de behärskar bäst.

Om barnet flyttar till en annan fördragsslutande stat och därmed byter hemvist blir den nya hemviststatens myndigheter behöriga att fatta beslut om åtgärder till skydd för barnet. Samtidigt ska redan beslutade åtgärder fortsätta att gälla. Hemvistbytet påverkar dock tillämpningen av de beslutade åtgärderna. I utredningen nämns som exempel att om en myndighet i Schweiz har förordnat en förmyndare för ett barn med hemvist där, kvarstår förmyndarens förordnande om barnet flyttar till Sverige. Förmyndaren får dock fortsättningsvis utöva förmyndarskapet enligt svensk lag. (Exemplet förutsätter att båda staterna har ratificerat 1996 års Haagkonvention.)

Därtill tillkommer bland annat att konventionen innehåller regler om vem som har föräldraansvar för ett barn direkt på grund av lag, när barnet får nytt hemvist i Sverige, något som i dag ofta är osäkert. Olika lagar i olika länder kan peka ut olika personer som innehavare av föräldraansvar på grund av lag. Enligt konventionen ska den nya hemviststatens lag tillämpas om den tillerkänner föräldraansvar till en person som inte har det enligt lagen i den tidigare hemviststaten. I utredningen nämns att vissa barn i dag endast har fadern som vårdnadshavare, då barnen kom till Sverige tillsammans med sina föräldrar från ett land där rättsordningen var sådan. Enligt bestämmelserna i konventionen består föräldraansvaret i den tidigare hemviststaten efter flytt till en annan hemviststat. Samtidigt tilldelas föräldraansvar, utan ingripande av myndighet, till en person som inte redan har föräldraansvar i enlighet med den nya hemviststatens lag. Utredningen framhåller att dessa bestämmelser fyller ett praktiskt behov i Sverige, så att de barn som på grund av tidigare hemviststats lag endast

haft fadern som vårdnaden, nu kommer att stå under både faderns och moderns vårdnad, direkt på grund av lag.

Utredningen framhåller vikten av att denna information når ut till invandrarorganisationer, trossamfund och olika nätverk som har medlemmar från andra länder.

Förvaltningens kommentarer:

Att myndigheterna i hemviststaten får tillämpa sin egen lag som huvudregel förenklar på många sätt. Förvaltningen instämmer i att det fyller ett behov att barn som flyttar till Sverige får båda föräldrarna till vårdnadshavare, enligt exemplet ovan. Samtidigt kan förvaltningen inte överblicka konsekvenserna av alla de olika vårdnads- och umgängessituationer som kan uppstå för barn, då svensk lagstiftning kraftigt skiljer sig från många övriga länders.

Erkännande och verkställighet

De fördragsslutande staterna ska erkänna varandras avgöranden. I fall då en åtgärd behöver verkställas ska staterna tillämpa ett snabbt och enkelt förfarande på samma villkor som om den vidtagits av statens egna myndigheter. Samtliga dessa regler möjliggör att dubbla processer om samma fråga undviks samt att åtgärder till skydd för barn kan vidtas och verkställas snabbare än i dag.

Uppräkningen av vägransgrunder är uttömmande. I betänkandet står bland annat följande vägransgrunder:

Konventionen förpliktar inte till erkännande av åtgärder till skydd för barn som har vidtagits i en fördragsslutande stat med stöd av en behörighetsbestämmelse utanför konventionen.

Erkännande får också vägras om åtgärden har vidtagits inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals. De flesta stater kräver inte att barnet ska höras i alla fall, exempelvis om det är för litet, vägransgrunden kan därför antas bli tillämplig i situationer när barnet har nått en sådan mognad att dess åsikter bör kunna beaktas.

Erkännande får vidare vägras om en person begär det och hävdar att åtgärden hindrar honom eller henne att utöva sitt föräldraansvar, om åtgärden har vidtagits utan att personen i fråga har fått möjlighet att yttra sig.

Erkännande får också vägras om det är uppenbart att det skulle strida mot grunderna för rättsordningen i den anmodade staten, med hänsyn till barnets bästa.

Samarbete och tillhandahållande av information

Regler om samarbete med hjälp av centralmyndigheter anses vara viktiga internationella instrument för att få större genomslag för bestämmelserna. Varje fördragsslutande stat ska utse en eller flera centralmyndigheter som kan kontaktas av myndigheter i andra fördragsslutande stater och svara på deras frågor. Centralmyndigheterna ska bland annat vidta lämpliga åtgärder i syfte att tillhandahålla upplysningar om den lagstiftning och de tjänster som finns i deras stater till skydd för barn upp till 18 års ålder. Regeringskansliet har utsetts till centralmyndighet enligt Bryssel II-förordningen, 1980 års Haagkonvention och Eurpoarådskonventionen. Regeringskansliet föreslås även utses till centralmyndighet enligt 1996 års Haagkonvention.

Allmänna bestämmelser

Personuppgifter som insamlats eller överlämnats i enlighet med bestämmelser i Haagkonventionen får inte användas för några andra syften än för vilka de samlats in eller överlämnats. Enligt personuppgiftslagen (PUL) är det förbjudet att överföra personuppgifter till en stat som inte ingår i EU eller är anslutning till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifterna. Utredningen konstaterar dock att skyddet för enskildas personliga integritet genom gällande sekretessbestämmelser är väl tillgodosedda och föreslår därför en bestämmelse som tillåter att överföring av personuppgifter får ske till en tredje stat utan hinder av bestämmelserna i PUL.

Sekretess inom socialtjänsten regleras enligt sekretesslagen, vilket också innebär att sekretessbelagda uppgifter inte får röjas för utländsk myndighet annat än om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning, eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till en svensk myndighet, och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten.

Sammanfattande kommentarer från betänkandet

1996 års Haagkonvention reglerar på ett tvingande sätt myndigheters behörighet att ta upp exempelvis vårdnadsfrågor och att behöriga myndighetens beslut ska erkännas och verkställas i de övriga konventionsstaterna. Utredningen konstaterar att konventionen innehåller ett väl utarbetat regelsystem till skydd för barn som kan förväntas få stor internationell betydelse. Utredningen bedömer att ett anslutande till

konventionen är ett sätt att få en ändamålsenlig och bra reglering på området i förhållande till övriga fördragsslutande stater. Regelverket kompletterar även i flera avseenden den svenska rätten, som delvis är oreglerad på området.

Utredningen uppfattar inte att Haagkonventionen innebär att myndigheterna får nya uppgifter, med några få undantag, utan snarare att hanteringen av internationella ärenden förbättras och effektiviseras. Bland de nya uppgifter som ges myndigheterna kan nämnas skyldigheten att upplysa en utländsk myndighet om förhållanden som innebär att ett barn som befinner sig i det andra landet befinner sig i allvarlig fara. Denna uppgift förutsätter att ansvarig myndighet har god insikt i barnets situation och att det finns eller har funnits ett ärende med avseende på barnet. Vidare ges socialnämnden behörighet att uttala sig om lämpligheten för en förälder att utöva umgänge. Denna möjlighet är inte tvingande men om den utnyttjas krävs en viss arbetsinsats från socialnämndens sida. Flera av socialnämndens uppgifter i övrigt enligt konventionen grundar sig på att en enskild person har ett hjälpbehov som ryms inom ramen för kommunens ansvar.

Utredningen konstaterar att det kommer att finnas ett stort informationsbehov i förhållande till allmänheten, domstolarna och övriga myndigheter såsom socialnämnder, överförmyndare och Skatteverket. Det kommer också att krävas utbildningsinsatser för berörda myndigheters egen personal.

Förvaltningens sammanfattande kommentarer

Förvaltningen anser att det är olyckligt om det kommer att finnas två olika system i Sverige i samband med umgängesutredningar. Att ensidigt bedöma den ene förälderns situation, i de fall barnet har sitt hemvist i en annan fördragsansluten stat, riskerar att socialnämnden inte får en helhetsbild av barnets situation som i sin tur kan leda till att bedömningen inte blir till barnets bästa.

Förvaltningen konstaterar att det vid ett svenskt tillträde till konventionen även finns möjligheter att bereda barn och unga vård enligt LVU i andra fördragsslutande stater. Förvaltningen efterfrågar dock tydligare anvisningar om hur ansvarsfördelningen och uppföljningen ska ske mellan avlämnande stat och mottagande stat än vad som framgår av betänkandet.

Förvaltningen menar i övrigt att förändringarna är till det bättre för barnet.

Förvaltningen instämmer slutligen med utredningen om att det kommer att finnas ett stort informationsbehov samt behov av utbildningsinsatser till berörda myndigheter. Förvaltningen efterfrågar även särskilda

tillämpningsanvisningar till socialnämnderna och att förslagen till dessa skickas till socialnämnderna på remiss.

Förvaltningens förslag

Nämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Remissen från kommunstyrelsen inklusive en sammanfattning av ”Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer – 1996 års Haagkonvention m.m.” (SOU 2005:111)

De nämndledamöter som önskar läsa betänkandet i sin helhet kontaktar förvaltningens registratur.

Betänkandet finns också tillgängligt på regeringens hemsida på Internet: www.regeringen.se